

PREDAREA INTEGRATĂ A CUNOȘTINȚELOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Profesor învățământ primar
Ușurelu Daniela
Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”
Târgu-Mureș, Mureș

" Lăsați copilul să vadă, să audă, să descopere, să cadă, să se ridice și să se înșele. Nu folosiți cuvinte când acțiunea, faptul însuși, sunt posibile" , afirma pedagogul Pestalozzi.

Pornind de la acest îndemn, trebuie să-i învățăm pe copii să învingă dificultățile de învățare prin intervenții reale, situându-i în dialog cu mediul, determinându-i să-și exerseze capacitatea de a opta și de a decide. Locul potrivit pentru realizarea acestui deziderat este școala. La școală, copilul intră într-un mediu stimulat, un mediu în care literatura, muzica, artele plastice, natura, mișcarea, socialul sunt într-un permanent dialog între ele și, implicit cu copilul.

Astfel, fenomenului educațional i se impun o serie de restructurări adaptative care să genereze un spațiu din ce în ce mai complex și mai elaborat, în scopul stimulării continue a învățării spontane a copilului, de dezvoltare a capacității de a realiza transferuri rapide și eficiente între diferitele discipline, de a colecta, a sintetiza și a utiliza sistematic și integrat cunoștințe, deprinderi și competențe dobândite prin studierea disciplinelor de la clasă. Schimbarea fundamentală constă în modul de realizare a cunoașterii care transferă importanța, accentul de la cunoașterea de tip disciplinar la cunoașterea de tip transdisciplinar. Treptat se renunță la fragmentarea pe discipline în favoarea integrării disciplinelor.

Literatura pedagogică actuală descrie integrarea curriculară drept o modalitate inovatoare de proiectare a curriculumului, care presupune sintetizarea și organizarea didactică a conținuturilor din diferitele domenii ale cunoașterii, astfel încât să se asigure că elevul achiziționează o imagine coerentă, unitară despre lumea reală.

„Curriculum-ul integrat presupune crearea de conexiuni semnificative între teme sau competențe care sunt de regulă formate separat, în interiorul disciplinelor. Aceste teme sau competențe au o puternică legătură cu viața cotidiană a elevilor și își propun, direct sau indirect, să contribuie la formarea unor valori și atitudini.”

Acest demers integrator implică o serie de probleme complexe, referitoare la abilitatea metodologică a cadrelor didactice pentru integrarea curriculară, stabilirea modalităților de evaluare a performanțelor individuale, mai ales în situația învățării prin cooperare, acomodarea corectă a proiectelor și abordării pe teme într-o schemă orară coerentă. O asemenea organizare a

conținuturilor școlare, prin integrarea conținuturilor, cu toate avantajele sale, și-a dovedit însă și propriile dificultăți și limite. Acestea ar fi imposibilitatea aprofundării de către elevi a cunoașterii științifice specializate, dificultatea pregătirii cadrelor didactice care să predea discipline integrate de învățământ, lipsa de tradiție pedagogică a integrării, dar și opoziția latentă sau activă a educatorilor față de tendințele integratoare.

Prin metoda predării integrate, copiii pot să participe, să se implice mai mult, efectiv și afectiv, prin antrenarea unor surse cât mai variate, prin prezentarea conținuturilor cu ajutorul experiențelor diverse, al învățării prin descoperire. Învățarea integrată se reflectă cel mai bine prin predarea tematică, care sprijină dezvoltarea concomitentă a unor domenii.

Procesul educațional trebuie să fie unul creativ, interdisciplinar, complex, să-i stimuleze pe copii în vederea asimilării informațiilor, cadrul didactic realizând un scenariu cât mai interesant al zilei. În vederea realizării obiectivelor propuse pentru fiecare activitate comună se gândește atent repartizarea sarcinilor activităților zilnice la fiecare sector de activitate.

Activitățile integrate vor fi cele prezente în planificarea calendaristică, proiectate conform planului de învățământ, orarului aferent nivelului de vârstă, susținute de experiența cadrului didactic. Învățătoarea organizează și desfășoară activități integrate generate de subiecte stabile planificate pentru tot timpul anului.

Aceste activități pot fi desfășurate integrat după scenariu elaborat de învățătoare ce începe cu întâlnirea de grup, inițiată în fiecare zi și care se poate realiza sub forma unei povestiri, a întâlnirii cu un personaj, a vizitei unei persoane adulte, prezența unui animal, o întâmplare trăită sau imaginată, un eveniment social sau eveniment special petrecut în familie.

Scenariul cadrului didactic îi orientează pe copii să opteze pentru diverse centre care oferă posibilitatea alegerii domeniilor de învățare și a materialelor. Varietatea acestora încurajează copiii să manifeste, să observe, să gândească, să-și exprime ideile, să interpreteze date, să facă predicții. Copiii își asumă responsabilități și roluri în micro-grupul din care fac parte, participând la jocuri de rol interesante, inițiate la sugestia celor din jur sau create chiar de ei. La completarea scenariului ne pot fi de un real folos vizitele, plimbările, întâlnirile cu specialiști etc. Tematica acestora este aleasă încât prin activitățile integrate să se înlesnească contactul cu lumea înconjurătoare. În atenția echipei de cadre didactice se află în permanent, întreaga paletă de activități (la alegere, proiecte, jocuri și activități extracurriculare) și modalități de organizare a acestora.

Sugestiile prezentate sunt orientative și lasă loc imaginației cadrului didactic, pentru a-și organiza propriile activități integrate, în funcție de clasa pe care o conduce și temele abordate.

Activitățile integrate au la bază un scenariu didactic integrativ explicitat într-un proiect didactic unic, cu o structură flexibilă, care să evidențieze caracterul integrat al abordărilor, interacțiunea dintre discipline, sprijinirea cognitivă și metacognitivă a elevilor.

PROIECT DE ACTIVITĂȚI INTEGRATE –“IARNA”

Tema integratoare Iarna

Nivelul clasei : mediu

Clasa a III-a , durata o săptămână

Discipline implicate : Limba și literatura română, Matematică, Educație civică, Științe ale naturii, Educație plastică, Educație muzicală, Educație tehnologică

Subiecte:

Limba și literatura română: “Pomul de Crăciun”, I. Al. Brătescu-Voinești

“Colinde, colinde”, Mihai Eminescu

“Amintiri din copilărie”, Ion Creangă, - La urat

Scrierea corectă a cuvintelor sau / s-au

Părțile unei compuneri

Alcătuirea unei compuneri după un plan de idei –La colindat

Matematică : Împărțirea la 4. Împărțirea la 5

Împărțirea la 6. Împărțirea la 7

Exerciții și probleme

Științe ale naturii : Influența anotimpurilor asupra viețuitoarelor

Educație civică: Bunătatea și răutatea

Educație muzicală: Colindul - Steaua sus răsare

Educație tehnologică: quilling „Fulgi de nea, brăduț”, realizarea unei felicitări de Crăciun

Termeni si sintagme cheie de învățat: sărbători, Crăciun, colind, bunătate creștinească

Produce curriculare finale ale proiectului:

-Portofoliu individual cu tema Colinde

-expoziție cu lucrări pictate și colaje-felicitări ale elevilor

Scopurile educaționale ale proiectului:

- asimilare de cunoștințe
- formare de priceperi și deprinderi intelectuale și motrice
- formare de atitudini pozitive și responsabile față de semenii

Obiective operaționale:

La sfârșitul activităților didactice integrate, elevii vor fi capabili :

Aria curriculară Limbă și comunicare

-să citească corect, conștient, cursiv, expresiv textele propuse spre studiu;

-să povestească oral fragmente din textele narrative studiate;

-să extragă ideile principale din textele studiate;

Aria curriculară Matematică și Științe

-să efectueze operații de împărțire când împărțitorul este 4, 5, 6, 7;

-să compună probleme după expresii matematice date;

-să descrie transformările petrecute în natură în fiecare anotimp;

-să exemplifice transformări din viața viețuitoarelor, determinate de schimbarea anotimpurilor;

Aria curriculară Om și societate

-să identifice în situații diverse trăsături morale ale persoanei, bunătatea și răutatea;

-să dea exemple de comportamente prin care pot da dovadă de bunătate în perioada sărbătorilor și nu numai;

Aria curriculară Arte

-să intoneze, respectând nuanța și tempoul adecvate colindului propus

-să realizeze pata picturală prin nuanțare cromatică;

-să realizeze compoziții decorative pentru design interior, utilizând tehnica quilling;

Domenii de dezvoltare personală vizate:

-*dezvoltarea limbajului oral și scris*: valorificarea textelor în proză și versuri;

-*dezvoltarea socio-emoțională*: valorificarea conținuturilor literare, muzicale, civice, implicarea activă și interactivă în demersuri didactice individuale, pe grupe și frontale;

-*dezvoltare cognitivă*: dobândire de cunoștințe proprii disciplinelor implicate, formare de deprinderi intelectuale, dezvoltarea gândirii logico-sistemice, dezvoltarea capacității de a rezolva probleme;

-*promovarea unei atitudini deziderabile în învățare*: implicare conștientă și activă, interes, curiozitate, inițiativă, responsabilitate, consecvență, creativitate;

Strategia didactică

Tipuri de experiențe de învățare: active și interactive, de exersare, de descoperire, de analiză și sinteză, de aplicare practică, de explorare a realității, de creație;

Sistemul metodologic: lectura explicativă, conversația, explicația, exercițiul, demonstrația, expunerea, problematizarea, observarea, învățarea prin descoperire, metode de dezvoltare a gândirii critice, jocul didactic, metoda Pălăriilor gânditoare;

Sistemul resurselor curriculare: planul de învățământ, programa școlară, planificarea anuală, planificarea unităților de învățare, manuale școlare, auxiliare didactice

Forme de organizare a activității elevilor: frontală, individuală, pe grupe, combinată

Resurse temporale necesare: 1 săptămână

Evaluarea :

-evaluare inițială: chestionar, test de cunoștințe

-evaluare formativă: observare sistematică a activității și a comportamentului elevilor în clasă și apreciere verbală

-evaluare orală și scrisă

-evaluare finală: concurs, portofoliu, expoziție

Descrierea didactică a scenariului activităților integrate după modelul curriculumului secvențial/în succesiune (chiar dacă disciplinele sunt separate, ideile, topicile sunt predate și operaționalizate în conexiune unele cu altele. Situațiile de învățare se organizează pe durata unei săptămâni și prilejuiesc elevilor realizarea de conexiuni pe orizontală, între disciplinele de studiu implicate)

Ziua	Conținuturile învățării	Disciplinele de învățământ
LUNI	<i>Pomul de Crăciun, Al. Brătescu-Voinești (înțelegerea textului, harta povestirii)</i> <i>Împărțirea la 4. Împărțirea la 5</i> <i>Influența anotimpurilor asupra vietuitoarelor</i> <i>Steaua sus răsare, colind</i> <i>Bradul- figura tridimensională</i>	Limba și literatura română Matematică Științe ale naturii Educație muzicală Educație tehnologică
MARȚI	<i>Pomul de Crăciun, Al. Brătescu-Voinești (planul de idei, povestirea orală)</i> <i>Scrierea corectă a cuvintelor sau/s-au</i> <i>Exerciții și probleme folosind reprezentări din sfera temei</i>	Limba și literatura română Limba și literatura română Matematică
MIERCURI	<i>Colinde, colinde Mihai Eminescu înțelegerea textului, harta poeziei)</i> <i>Împărțirea la 6. Împărțirea la 7</i> <i>Pata picturală- La urat</i>	Limba și literatura română Matematică Educație plastică
JOI	<i>Părțile unei compuneri</i> <i>Exerciții și probleme folosind reprezentări din sfera temei, cu împărțiri</i> <i>Bunătatea și răutatea</i>	Limba și literatura română Matematică Educație civică
VINERI	Amintiri din copilărie, Ion Creangă (La colindat) Compunere după un plan de idei- La colindat Felicitare de Crăciun-fulgi, brazi (tehnica quilling)	Limba și literatura română Limba și literatura română Educație tehnologică

Abordarea integrată a conținuturilor iese din monotonia aceluiași algoritm de predare a unor lecții, elevii sunt stimulați și atrași prin diversitatea activităților de învățare dintr-o singură oră și prin apariția elementului-surpriză. Se imprimă lecției respective un caracter aparte, diferit de modul de predare tradițional.

Dacă succesul școlar este dat de performanța elevului în cadrul contextelor disciplinare, succesul în viața personală, profesională și socială este dat tocmai de capacitatea de a ieși din tiparul unei discipline și de a realiza conexiuni și transferuri rapide între discipline, pentru soluționarea problemelor ivite.

Bibliografie:

Bocoș, M., Chiș, V., *Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar* ; Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj –Napoca, 2012, pag.87

Bocoș, M., *Teoria curriculumului. Elemente conceptuale și metodologice*,; Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008, pag. 45

Chiș ,V., *Provocările pedagogiei contemporane*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002, pag. 67

Ciolan, L. , *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Ed. Polirom, Iași, 2008, pag. 24

Crișan, Al. (coord.), *Curriculum școlar. Ghid metodologic*, București:M.E.I.-I.S.E., 1996, pag 3

Ionescu, M., *Instrucție și educație*, ediția II-a revăzutăed. University Press, Arad, 2007, pag. 12